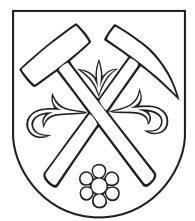

VLACHOVSKÉ NOVINY STROMIŠ

VLACHOVO
1427-2008

Č. 3

VŠETKY NÁKLADY NA VÝROBU
A DISTRIBÚCIU NOVÍN HRADÍ OBEC VLACHOVO

NOVEMBER 2008

ROČNÍK X.

Pohľad na centrálnu časť obce Vlachovo s miestnym cintorínom.

foto: archívny letecký záber

Sviatok Všetkých svätých a Pamiatka zosnulých

Sviatok Všetkých svätých je kresťanským sviatkom. Katolícka cirkev si prvého novembra pripomína všetkých mučeníkov, nielen tých, ktorí sú oficiálne kanonizovaní.

Východokresťanské cirkvi oslavovali pamiatku všetkých mučeníkov už v štvrtom storočí.

Sviatok Všetkých svätých sa pokúsil zaviesť pápež Bonifác IV. V roku 1608 dal z rímskeho Panteónu vyháňať pohanské sochy a zasvätil ho Panne Márii a všetkým mučeníkom. Pamiatka všetkých mŕtvych mučeníkov sa na začiatok novembra presunula pravdepodobne, keď v ôsmom storočí dal pápež Gregor na počesť všetkých svätých zriadiť v Chráme svätého Petra v Ríme kaplnku. Namiesto rôznych dátumov počas celého roka sa sviät začali uctievať v jeden deň.

Sviatok Všetkých svätých začali oslavovať najskôr v Írsku, potom v Anglicku a napokon v celej Európe. V Ríme ho prijali v deviatom storočí. Prvý november je na Sloven-

sku od roku 1994 dňom pracovného pokoja.

Pamiatka zosnulých, ktorú si pripomíname 2. novembra sa zo sviatku Všetkých svätých vyvinula v desiatom storočí. V trinástom storočí sa tento zvyk rozšíril po celej západnej cirkvi. V osemnástom storočí začali kňazi v Španielsku, Portugalsku a Latinskej Amerike slúžiť v tento deň tri omše za zomretých. Na Slovensku si pálením sviečok a kladením kvetov ľudia spomínajú na svojich zosnulých. Kvetky pripomínajú pominuteľnosť života a blízkosť smrti, sviečky sa rozsviečujú, aby zablúdeným dušiam svietili na cestu do niekdajších domovov.

Keďže pálenie sviečok pochádza z dávnej slovanskej tradície pohanských sviatkov, ľudia kalvínskeho vierovyznania sviečky nezapaľujú. V Japonsku je Pamiatka zosnulých sviatok známy ako festival svetiel, v juhoamerických krajinách ako tanec s mŕtvymi. -rvn-

Príhovor starostu obce

Všetko so všetkým súvisí

Život v obci je možné porovnať k životu v rodine. Zažívame v nej udalosti príjemné, pozitívne, no striedajú ich aj smutné, neprijemné a negatívne pôsobiace javy.

Za negatívny jav je určite treba označiť ukončenie výroby v banskom závode Siderit, s.r.o., v ktorom prišlo o prácu takmer šesťdesiat našich občanov. Mnohí z nich sú živiteľmi rodín a dnes rozpačito hľadajú nové možnosti svojho pracovného uplatnenia. Zamestnať sa však na dnešnom trhu práce je pre 50-ročného baníka takmer beznadziejné. A máme aj také prípady, že v tomto závode pracovali obidvaja rodičia. Ako budú ďalej žiť, keď k tomu ich deti študujú?

Na chválu mnohým našim občanom slúži to, že sa už po mesiaci od krachu banského závodu stihli zamestnať inde - aj keď zatiaľ len sezónne. Obec chce pomôcť nezamestnaným občanom a skúma možnosti zriadenia obecnej firmy „Obecné služby, s.r.o.“. Zameraná by bola na stavebné a iné remeselnícke práce vychádzajúc z toho, že sa nám do obce pravdepodobne podarí získať väčší objem peňazí na rekonštrukciu bývalého mlyna, na výstavbu čistiarne odpadových vôd, na cesty a i. Prečo by nám to mali stavať iné firmy? Pomôžeme si navzájom.

Negatívnym a smutným faktorom je aj skutočnosť, že sa dlhodobo znižuje počet obyvateľov Vlachova. Obec generácie, rodí sa čoraz menej detí. Oproti poslednému sčítaniu obyvateľstva, keď nás bolo 950, dnes je v obci prihlásených 887 občanov. Z tohto počtu sú však mnohí dlhodobo z zahraničia

a sotva sa vrátia domov. Svítá tu však malá nádej priaznivejšieho vývoja, pretože v tomto roku došlo v obci k nárastu počtu narodených detí o 6 osôb.

Na zasadnutiach obecného zastupiteľstva sa na podnet viacerých občanov zaoberáme myšlienkou zriadiť Denný stacionár pre starých občanov, ktorí by sa radi počas dňa schádzali v spoločnosti seberovných ľudí. Často sú totiž celé dni doma osamote a okrem potrebnej konverzácie im chýba i zabezpečenie základných životných potrieb. Máme na to vhodné priestory v bývalej materskej škole, kde je i možnosť podávania stravy. Finančné prostriedky chceme získať zo sociálnych zdrojov štátu a EÚ. Zástupcovia obce boli pozvaní na výmenu skúseností do Domu humanity v Rožňave, kde to už funguje. Verme, že sa to podarí zabezpečiť aj nám. Potrebne je však urobiť seriózny prieskum, či o tieto služby bude dlhodobý záujem. Obec však starne...

Zdá sa, že počet negatívnych prejavov intolerancie a susedskej ignorancie, ba až porušovania zákonov nám v obci narastá úmerne k celosvetovej priemyselnej kríze. Kulminujú susedské spory, poškodzovaný je obecný majetok a verejné priestranstvá, napriek poskytovaniu veľkokapacitných kontajnerov pretrvávajú nešvár „čiernych skládok“ odpadu, občania sa už aj u nás neradi zúčastňujú

brigád pri ozdravovaní svojho životného prostredia. Do hrozivých pomerov prerastá vypúšťanie obsahu septikov a žump do potoka, rybníka a malých jarčiekov, kde to všetko kysne a ohrozuje zdravie ľudí. Viacerí občania nechcú separovať domový odpad a spaľujú plasty doma, čo ohrozuje nielen ich zdravie, ale všetkých občanov...

Výpočet negatívnych prejavov života dediny je oveľa širší. Postupne ich však likvidujeme. Zároveň nás môže tešiť, že naša dedina má aj krajšiu stranu svojej tváre. Sú ňou napríklad dobré výsledky našich mladých reprezentantov ľudovej kultúry v súbore Stromiš, mladých športovcov vo futbalovom športe, kde sa

môžeme pýšiť až troma mužstvami našej obecnej reprezentácie.

Pochvalu si zasluhujú aj naši dôchodcovia s pravidelnou činnosťou Klubu dôchodcov a speváckou skupinou Pekná dolinka. Dobré nás reprezentujú i vlachovské muziky, naši turisti, činnosť kúpaliska, podujatia kultúrneho leta a všetci občania zapojení do dlhoročnej súťaže „Za krajšiu obec“. Hanbu nerobia ani remeselníci a podnikateľské skupiny zname najmä svojou tesárskou zručnosťou.

Aj vo výpočte pozitívnych stránok života obce by bolo možné pokračovať. Blíži sa však koniec roka, takže si ho zbíľnucujeme v ďalšom čísle našich novín.

Mgr. Juraj Kováč

Dušan Gál

* 18. 9. 1954 † 2. 9. 2008

Za našim poslancom

Bol plný optimizmu, zdravého humoru a nezištnej ľudskej vôle vždy pomôcť človeku v núdzi. Tak sme ho poznali a takým v našich myšliach navždy zostane.

Nikto z nás nechcel veriť smutnej správe z druhého septembrového rána, že Dušan už nie je medzi nami. O to viac sa nás to dotklo, že sme už očakávali jeho návrat z nemocnice ako uzdraveného. Žiaľbohu, nestalo sa tak.

Pán Dušan Gál pôsobil v obecnom zastupiteľstve vo Vlachove štyri volebné obdobia. Bol pre nás mimoriadne užitočný nielen preto, že sa staral o kvalitu pitnej vody v obci, ale aj preto, že bol dobrým občanom a otcom rodiny. V obecnom zastupiteľstve boli jeho názory a pripomienky vždy adresné, hovoril krátko, ale k veci a uvážlivo hlasoval za perspektívne a prospešné zábery. Často chodieval na obecný úrad aj mimo zastupiteľstiev a pripomienkoval život obce. Rád som mal jeho úvodnú vetu: „sluchaj starosta...“, pretože som vedel, že za ňou príde ďalší postreh a užitočný nápad. Žiaľ, už nepríde.

Češť Tvojej pamiatke. Spomíname na Teba s úctou a vďakou.

Mgr. Juraj Kováč, starosta

Spravodajstvo zo zasadnutí Obecného zastupiteľstva vo Vlachove

12. zasadnutie OcZ dňa 15. 8. 2008

Obecné zastupiteľstvo prejednálo nasledovnú problematiku:

- Správu o čerpaní rozpočtu obce k 30.6.2008
- Návrh na úpravu rozpočtu obce pre rok 2008
- Situačnú správu o činnosti kúpaliska k 14.8.2008
- Výstavbu garáží pre obecné motorové vozidlá
- Prípravu výstavby autobusovej čakárne na hornej autobusovej zastávke
- Návrh na odkúpenie pozemkov pri ľadovni
- Ponuku firmy Brantner na komplexné služby v oblasti odpadového hospodárstva v obci Vlachovo
- Večer autentického folklóru v Bratislave
- Vyúčtovanie podujatí Vlachovského kultúrneho leta

Správu o čerpaní rozpočtu obce predniesla pracovníčka obce Renáta Lešková. K 30.6.2008 obec vykazuje príjmy vo výške 5 513 000.-Sk, nedoplatky na dani z nehnuteľnosti u fyzických osôb vo výške 31 543.- Sk, u právnických osôb vo výške 5846.- Sk, nedoplatky na poplatku za psa 5800.- Sk a nedoplatky za odvoz TKO vo výške 59 669.- Sk. V oblasti výdavkov vykazuje výdavky vo výške 4 926 000.- Sk. Záväzky voči dodávateľom v lehote splatnosti sú vo výške 26 919.- Sk. Zostatky na účtoch obce sú vo výške 1 205 845,31 Sk, zostatok v pokladni 22 601.- Sk. V hospodárení podnikateľskej činnosti vykazuje obec stratu vo výške 84 000.- Sk.

Pri návrhu na úpravu rozpočtu poslanci prehodnotili upravené položky. Rozpočet bol upravený na výšku 10 017 000.- Sk v príjmovej aj výdavkovej oblasti.

Situačnú správu o činnosti kúpaliska k 15.8.2008 predložila Ing. Zuzana Kováčová. Tržby v turistickú ubytovní boli vo výške 14 050.- Sk, tržby v bufete vo výške 225 203.- Sk, tržby na kúpalisku vo výške 66 575.- Sk. Počet prevádzkových dní bol 23. Priemerná návštevnosť kúpaliska: 100 návštevníkov denne.

V ďalšom bode starosta obce navrhol pre výstavbu garáží pre obecné motorové vozidlá kúpiť pozemky p.č. 71/1 k.ú. Vlachovo, ktoré svojou polohou najlepšie vyhovujú tomuto účelu. Poslanci s návrhom súhlasili a poverili starostu obce jednat' s majiteľmi pozemku o jeho odkúpení.

V rámci prípravy na výstavbu autobusovej čakárne na hornej autobusovej zastávke starosta obce predložil vyhotovenú projektovú dokumentáciu. S výstavbou sa začne ihneď po získaní potrebných finančných prostriedkov.

V súvislosti s návštevnosťou ľadovne starosta poukázal na to, že prístup k tejto lokalite je možný len cez železničný most po trati. Nutné je vybudovať prístupovú komunikáciu a na tento účel odkúpiť pozemok p.č. 3166/1 k.ú. obce Vlachovo.

Ponuku firmy Brantner na komplexné služby v oblasti odpadového hospodárstva poslanci zoberali na vedomie. Firma má záujem o vývoz a likvidáciu domového odpadu z obce. Keďže obec vyváža TKO vlastným vozidlom, ponuka nebola prijatá.

Dňa 26.9.2008 v Dome kultúry Zrkadlový háj v Bratislave Petržalke sa uskutočnil **Večer autentického folklóru našej obce**. S kultúrnym programom vystúpia folklórny súbor Stromiš. Je potrebné zabezpečiť ceny do tomboly, prezentáciu a film o obci. Finančný príspevok na akciu 50 000.- Sk dostane Občianske združenie Stromiš od starostu Petržalky.

Vyúčtovanie podujatí **Vlachovského kultúrneho leta**: Letný festival ľudového spevu a tanca - výdavky vo výške 81 864.- Sk, príjmy vo výške 17 370.- Sk a sponzorstvo vo výške 3 519.- Sk. Vystúpenie skupiny Gladiátor - príjmy vo výške 61 040.- Sk výdavky vo výške 117 795.- Sk.

V **interpelácii a diskusií** boli riešené požiadavky úpravy Mlynskej ulice asfaltom a opravy výtlkov na obecných cestách, informácia o prácach pri výstavbe malej kováčskej smitne s možnosťou vystavenia starej ručnej hasičskej striekačky, požiadavka na umiestnenie veľkokapacitných kontajnerov, kontrola platenia zákonom daných daní a poplatkov, vyhotovenie menoslovu neplatičov a zverejnenie ich mien a dlhov voči obci za daň z nehnuteľnosti, dane za psa a poplatku za vývoz domového odpadu v obecných novinách a v miestnom rozhlase.

13. zasadnutia OcZ dňa 27. 10. 2008

Obecné zastupiteľstvo prejednálo:

- Doplňujúce voľby poslanca OcZ
- Program obnovy dediny 2009 - prejednanie žiadosti o príspevok
- Úprava rozpočtu č. 2 pre rok 2008
- Rekonštrukcia vodovodu v obci Vlachovo - vyjadrenie k predloženej projektovej dokumentácii VVS, a.s. Košice (zokruhovanie siete)
- Návrh na dlhodobý prenájom horného rybníka od LESOV SR, š.p. a príľahlych pozemkov od SPF so zámerom ich odkúpenia do majetku obce
- Prípravu projektov a žiadostí na rok 2009
 - a) Kanalizácia a ČOV
 - b) Rekonštrukcia verejného osvetlenia
 - c) Cezhraničná spolupráca MR-SR 2007 - 2013

Rôzne:

- Žiadosť Železníc SR o zrušenie priecestia žkm 65,996
- Prejednanie rozpočtu na úpravu ústredného kúrenia v budove bývalej MŠ
- Investičný zámer firmy „Energie 3000“ ČR, na výstavbu solárnej elektrárne v katastrí obce Vlachovo
- Návrh na zakúpenie termo-akupresúrneho masážneho lôžka pre Klub dôchodcov

Zasadnutie obecného zastupiteľstva otvoril a viedol starosta obce Mgr. Juraj Kováč. Vyzval prítomných, aby si minútou ticha uctili pamiatku zosnulého poslanca **Dušana Gála**. Do programu bola doplnená správa o financovaní požiarneho pretekoch, ktoré sa v obci konali 6.9.2008.

Za členku obecného zastupiteľstva bola podľa výsledkov volieb do samosprávy obci v roku 2006 s počtom hlasov 227 doplnená pani **Mária Hlaváčová**, ktorá kandidovala za LS-HZDS. Po prečítaní sľubu najstarším poslancom Dušanom Exelom menovaná zložila sľub, čo potvrdila svojim podpisom.

Hlavná kontrolórka obce informovala

o prevedenej **kontrole platenia daní** a poplatkov v obci, prečítala zoznam občanov, ktorí nemajú vyplatené miestne dane.

Starosta obce podal informáciu o podaní **žiadosti o príspevok z POD 2009** vo výške 105.000,- Sk na dokončenie kováčskej vyhne na ústrednom priestranstve obce. V tomto roku bolo z POD poskytnutých 170.000,- Sk, ktoré boli použité na výstavbu bezbariérového prístupu k pamätníku SNP a čiastočnú výstavbu kováčskej vyhne. Z rozpočtu obce bolo poskytnutých na výstavbu kováčskej vyhne 28 000,- Sk.

Poslanci jednohlasne schválili zmenu obecného rozpočtu č. 2 podľa predloženeho návrhu.

Aktívista Štefan Bendík podal vysvetlenie k predloženému projektu spoločnosťou WS, a.s. Košice, na **rekonštrukciu vodovodu v obci Vlachovo** (zokruhovanie vodovodnej siete). Cez „závoz“ sa vodovodná sieť prepojí, čím sa upraví tlak vody v sieti. Navrhuje tiež sfunkčniť prepojenie vodovodnej siete na uliciach Letnej a Kamennej, vedúce cez most pri štátnej ceste, ktoré bolo poškodené pri autohavárii.

Poslanec Ing. Luboš Gál interpeloval že na ulici Kpt. Nálepku dochádza k častým **poruchám na miestnom vodovode** a navrhuje požiadať VVS, a.s. Košice aj o výmenu vodovodného potrubia na tejto ulici.

Starosta obce predložil pripravenú **nájomnú zmluvu s Lesmi SR, š.p.** Banská Bystrica na dlhodobý prenájom horného rybníka, ktorý je v ich majetku. Neskôr má obec záujem pozemok odkúpiť do svojho majetku. Ďalej informoval, že aj pozemky v blízkosti dolného rybníka, ktoré patria SPF a Lesom SR budeme potrebovať vysporiadať z dôvodu výstavby ČOV.

Starosta obce informoval o **príprave projektov** a podaní žiadostí o poskytnutie finančných prostriedkov na r. 2009:

a) **kanalizácia a ČOV** - projekt sa bude predkladať na environmentálny fond po častiach, najprv výstavba ČOV, ktorá má finančný náklad 14 mil. Sk a potom výstavba kanalizácie. Celkový finančný náklad je 50 mil. Sk.

b) **Ministerstvo financií SR** v roku 2008 poskytlo obci na **rekonštrukciu verejného osvetlenia a MR** 150.000.- Sk, čo je na celkový rekonštrukciu málo. Z uvedených prostriedkov sa opraví MR.

c) **Cezhraničná spolupráca MR-SR** (2007-2013) - uvedený projekt vypracuje Regionálna rozvojová agentúra v Rožňave a obec.

V bode rôzne bolo prejednané:

a) Žiadosť ŽSR Košice o zrušenie priecestia v obci Vlachovo v žkm 65,996. Jedná sa o železničné priecestie nachádzajúce sa „Pod Búrovom“, ktoré je nefunkčné. Poslanci rozhodli vydať súhlasné stanovisko.

b) Pri prejednávaní rozpočtu na údržbu ústredného kúrenia v budove MŠ vo výške 68 tis. Sk poslanci navrhli počkať na zasadnutie obec. zastupiteľstva, na ktorom sa bude prejednávať prevádzka školskej jedálne.

c) Pre obec je veľmi zaujímavá ponuka pražskej firmy „Energie 3000“, ktorá hľadá voľné pozemky na vybudovanie solárnej elektrárne v rozlohe okolo troch hektárov.

d) Prejednaná bola ponuka na zakúpenie termo-akupresúrneho masážneho lôžka do klubu dôchodcov. Cena lôžka je

87.000,- Sk. Starosta obce navrhol, aby zástupcovia obce overili ponuku firmy CeraGem Poprad. JUDr. Ján Klobošník navrhuje zakúpiť termo-akupresúrne lôžko, ktoré môžu využívať aj občania z obce, nielen dôchodcovia.

V interpelácii a diskusií vystúpili nasledujúci poslanci a aktivisti:

Ing. Luboš Gál informoval s tým, že bol oslovený občianmi z Novej ulice - p. Kozárom a Gallom o riešení pretekania odpadovej vody cez ich záhrady od horných susedov. Zároveň kriticky poukázal na to, že napriek zmluve nie je doteraz dokončený územný plán obce.

Aktívista Štefan Bendík navrhuje zriadiť podnik obecných služieb, ktorého náplňou by boli stavebné práce, zamestnali by sa občania z obce a peniaze získané zo štátnych dotácií by ostali v obci.

(pokračovanie na 5. str.)

Spoločenská kronika /k 30. 10. 2008/

Životné jubileá

85 rokov

Mária Endreková,
26. 7. 1923, Mlynská 11

80 rokov

Ondrej Adamik,
29. 10. 1928, Kúpeľná 307

75 rokov

Ondrej Marciš,
4. 7. 1933, Letná 115

Ján Pollák,
19. 7. 1933, SNP 249

70 rokov

Pavol Černaj,
4. 8. 1938, Nová 280
Ondrej Hajdúk,
22. 10. 1938, Kamenná 165

Narodili sa

Tamara Marcišová, 9. 8. 2008,
Kamenná 144

Silvia Hönšchová, 15. 8. 2008,
Kamenná 180

Zomreli

Anna Gátová,
19. 12. 1919 - 27. 7. 2008,
Letná 81

Milan Kostan,
26. 7. 1987 - 30. 7. 2008,
Družstevná 268

Dušan Gál,
18. 9. 1954 - 2. 9. 2008,
Kpt. Nálepku 215

Uzavreli manželstvo

Dagmar Glovacká
- **Mgr. Erik Fischer**,
2. 8. 2008

Martina Sekerková - **Ján Koly**,
16. 8. 2008

Jana Hroncová - **Jiří Ptáček**,
27. 9. 2008

Názory občanov

Vlachovské leto a kúpalisko

Prichádza jeseň, dni sú pomaly chladnejšie a každý si uvedomuje, že leto je už nenávratne preč.

Poväčšinou každý prichádzajúci do práce po dovolenke, ako aj žiaci prichádzajúci do škôl po lete sú spovedaní, ako dovolenkovali alebo prázdninovali.

Skúsme spolu porozmýšľať, aké bolo vlastne Vlachovské leto? Naši občani predstavitelia na čele so starostom sa snažia každý rok pripraviť kultúrno-spoločenský program na leto, ale začínam mať dojem, že naši občania nevnímajú pár skalných, začínajú mať nezáujem o akcie organizované obcou. Nerobí aj obec alebo organizátori podujatí niečo preto, že občania strácajú záujem? Lenže každá minca má dve strany. Nechodievali ich rodinní príslušníci a priatelia poslancov na akcie Vlachovského leta zdarma? Nie je isté, či naozaj občania nemajú záujem o pomoc pri takýchto akciách, alebo je to preto, že niekto je tam stále nezmenený za roky alebo, že je to nedostatok času, zahraničné dovolenky alebo znučenosť a nezáujem o akcie, ktoré organizuje obec.

Obec sa snaží zabezpečiť na leto akcie rôzneho druhu pre všetkých občanov, aby si každý prišiel na svoje. Pre milovníkov folklóru sa organizuje už tradičný folklórny festival, ktorý je na slušnej úrovni a má svojich skalných fanúšikov. Obci sa podarilo naspäť zavolať skupinu Drišľak, ktorá mala pred rokmi veľký úspech. Tohoročné vystúpenie bolo šité horúcou ihlou, ale myslím, že zopakovalo svoj predchádzajúci úspech. Miko Hladký a Gladiátor s predkapelou. Speváčka predskupiny zaujala aj v daždivom počasí svojim zau-

jimavým hlasom. Gladiátor bol super. Chlapci aj v daždi, ktorý ustal počas vystúpenia a pred poloprázdnym hľadiskom nesklamali očakávaná. Nevieť či slabú návštevnosť pripísať počasiu, pohrebu nášho spoluobčana v ten deň, alebo nezáujmu občanov?

Vlachovský remeselnícky jarmok, na ktorý sme si už akosi začali zvykať sa zrušil, vraj pre nezáujem občanov a ďalšia plánovaná akcia stroskotala.

Isté je, že obec sa snaží urobiť niečo pre svojich občanov, ale každému sa nedá ulahodiť a každá minca má dve stránky.

Vlachovské kúpalisko - zatracované alebo oslavované. Prečo naši ľudia nemajú záujem o navštevovanie nášho kúpaliska? Sú to služby stále na tej istej úrovni alebo nezlepšovanie úrovne kúpaliska alebo proste len nezáujem? Návštevníci kúpaliska sú poväčšinou deti našich občanov a naši občania keď prídu, žiadajú zľavy alebo vstup zdarma. Nebolo by vhodné spraviť takú výhodu, aby občania obce mali nejakú zľavu? Nemusi byť veľká, možno že aj päť korún by niečo urobilo a zvýšil sa tým záujem tak, ako je tomu aj inde. Nespôsobuje to aj personál, ktorý púšťa svojich priateľov bez vstupného?

Len ten, kto niečo robí, tak môže urobiť aj chyby, ale čo keby sme sa spoločne pokúsili nájsť východisko z týchto problémov, aby sa akcie Vlachovského leta robili pre občanov a naši občania radi navštevovali naše kúpalisko a rôzne letné podujatia. Však málokto obec na okoli aj v regióne sa môže pochváliť tým, čo máme my.

- rm -

Folklórny súbor Stromiš na prvom ročníku FS vo Vernári.

Foto: Š. Merčák

Zo života MO MS

Pripravujeme jubilejné oslavy Matice

Pri plnení úloh pre rok 2008 sa výbor MO MS v poslednom období aktívne zapojil do prípravy XVI. ročníka Letného festivalu ľudového spevu a tanca vo Vlachove. Na žiadosť MO MS na toto podujatie prispela aj Nadácia MS aj keď nie požadovanou finančnou čiastkou. Ale ako sa hovorí, keď neprší, nech aspoň kvapká. Na tomto podujatí sa okrem predsedníčky OR MS Ing. Zlatice Halkovej zúčastnila aj krajská predsedníčka MS v Košiciach Mgr. Ružena Dorčáková.

Podujatie výbor MO na svojom zasadnutí dňa 17. júla 2008 hodnotil kladne, avšak konštatoval, že o toto podujatie širšia verejnosť neprejavila dostatočný záujem, ako by si zasluhovalo. Tiež konštatoval, že MO MS ako aj predstaviteľ Občianskeho združenia Stromiš mali byť na tomto podujatí prezentovaní ako spoluorganizátori aj na verejnosti svojimi štatutármi, čo je v súlade s protokolom takýchto podujatí.

Výbor sa ďalej zaoberal vytvorením podmienok pre úspešné účinkovanie a ekonomické zaopatrenie novovytvorenej mužskej speváckej skupiny „Pekná dolinka“, ktorá pri MO MS rozvíja svoju činnosť. Na túto činnosť boli z Nadácie MS vyžiadané finančné prostriedky na zakúpenie materiálu k ušitiu košiel a gati. Mužská spevácka skupina si vytyčila aj cieľ, ktorý má dôstojne reprezentovať našu obec pre zachovanie tunajšieho folklóru.

Za prioritnú úlohu výbor MO MS považuje už začínajúce sa prípravy k osla-

vám šesťdesiateho výročia založenia MO MS v našej obci, ktoré pripadajú na deň 8. mája 2009. Na tieto oslavy je zámer MO MS a Obecného úradu vo Vlachove pozvať všetkých rodákov z obce, ktorí žijú mimo náš región. Aj keď obecný úrad disponuje s adresami bydliska niektorých rodákov, nie je to presné a ucelené. Preto Vás žiadame bratia a sestry, aby ste poskytli MO MS alebo obecnému úradu presnú adresu vašich blízkych, žijúcich mimo okresu, kraja, alebo republiky, aby sme mohli adresy presniť a pripraviť sa na ich pozvanie.

Spresnené adresy môžete vložiť do poštovej schránky, ktorá je umiestnená na budove Klubu dôchodcov, alebo osobne navštíviť Matičnú izbu, Ul. letná 55, a to každú stredu v týždni od 15.00 do 18.00 hod, kde sa nachádza zoznam adries. Výbor MO MS verí, že budete v tomto nápomocní.

JUDr. Ján Klobušník
podpredsa MO MS

List rodáčky

Láska k rodisku pretrváva

Milí priatelia, bola som na návšteve u svojich obľúbených sesterníc, keď mi manžel jednej z nich Ing. Janko Gál daroval kalendár Vlachova aj Vaše Vlachovské noviny „Stromiš“. Bola som veľmi milo prekvapená, že vydávate svoje vlastné noviny, plné zaujímavosti o histórii, no i súčasnosti Vlachova. Hoci som dieťa mesta, každé prázdniny som trávila vo Vlachove, kde som sa narodila. Prázdniny som trávila u sesterníc i starých rodičov, ktorých som nesmiernie milovala. Moji obaja rodičia pochádzajú z Vlachova a ja mám na Vlachovo tie najkrajšie spomienky. Som hrdá na to, že Vlachovo bolo dedinou roka 2005 a stále rastie a zdokonaľuje sa. So záujmom som si prečítala Vaše Vlachovské noviny „Stromiš“, v ktorých je množstvo zaujímavých článkov. Okrem iných som si prečítala aj článok Mgr. Márie Gallovej „Ak ste si v programe nevybrali“, v ktorom vyzýva rodákov, aby prispeli do novin svojou tvorbou. Hoci už 45 rokov bývam pod Tatrami, v Poprade, so záujmom sledujem dianie vo Vlachove. Narodila som sa vo Vlachove, očitím sa byť jeho rodáčkou a tak som poctená výzvou pani Mgr. Márie Gallovej. Od mládeži si pišem básne. Nimi sa vyrovnávam so živo-

tom, nimi vyjadrujem svoju radosť i žiaľ.

Dúfam, že sa neurazíte, keď prispemej svojej malou básničkou do Vašich novín. Je o priateľstve, ktoré ľudí spája a je veľkým darom života.

Všetko dobré v živote, veľa úspechov v práci i osobnom živote Vám zo srdca prajem.
Milka Marcišová

Priateľstvo

*Priateľstvo, nie je len slovo,
priateľstvo je istota,
je to kúsok zeme kdesi,
keď tvoja loď stroskotá.
Priateľstvo, to je kus chleba,
keď nemáš čo do úst dať,
je to ruka čo ti podá ten,
čo ti chce pomáhať.
Priateľstvo je zriedlom sily,
z ktorého vždy môžeš piť,
i keď tvoja duša kvílí,
priateľ vždy vie potešiť.
Priateľstvo, nie je len slovo
je to veľký žitná dar,
ktorý ľudské srdcia spája
a duši vie silu vliať.*

Milka Marcišová

Príbeh z mladosti:

Slovák v zahraničí

V polovici osemdesiatych rokov minulého storočia, som sa zúčastnil zájazdu do Maďarska s cieľom niečo vidieť a okúpať sa v teplej vode.

Kúpeľný areál Hajdunanás sme navštívili v letnom období. Ihneď po príchode sme sa ubytovali, vypočuli si informácie od vedúcich zájazdu a v skupinách sme sa vybrali na kúpalisko. Pri vchode sme si kúpili kabinku na prezliekanie a tá moja mala číslo 99.

Rozsiahle kúpalisko z našej skupiny nikto nepoznal, a preto sme nevedeli, kde sa kabinky nachádzajú. Vidiac, že pri stánku s občerstvením je viac návštevníkov kúpaliska v plavkách, rozhodol som sa oslovíť muža, ktorý tam stál v rade a mal na očiach slnečné okuliare. „Kérem, Kérem, hotvan kabinka kilenc, kilenc?“ Muž si zložil zrkadlové slnečné okuliare a odpovedal mi: „Strýku, Vy ma nepoznáte? Rozprávajte po slovensky!“ Bol to môj sused z rodnej obce, ktorý bol na rodinnej rekreácii s inou skupinou. Aj dnes sa pri tejto spomienke zasmejem, ako bol Slovák v zahraničí.

Ing. Pavol Leško

Z histórie Základnej školy vo Vlachove

Najstaršie školské správy padli za obeť ohňu, ktorý zachvátil obec v roku 1904. Podľa rozprávania ľudí bola prvá škola založená okolo roku 1714. Táto škola bola údajne drevená, nízka s malými okienkami a jednotriedna. Škola od svojho založenia bola cirkevná. Až 1. septembra 1911 prešla do rúk štátu. V tom istom roku bola otvorená i druhá trieda. V roku 1931 pribudla tretia trieda, ktorá sa však nachádzala v bývalej krčme a vôbec nevyhovovala na vyučovanie. V roku 1934 bola zriadená aj štvrtá trieda, ale miestnosť na vyučovanie neboli. Preto bolo zavedené striedavé vyučovanie. V roku 1936 odkúpila obec od grófa Andrásyho kaštieľ, kde boli umiestnené dve triedy. Z kaštieľa chcela vybudovať obec adaptáciu štvortriedku s riaditeľským bytom, ale vojna to znemožnila. V roku 1953 bola pôvodná dvojtriedna školská budova zrenovovaná, ale tretia trieda bola stále v kaštieli, spolu s materskou školou, kultúrnou sálou a poštovým úradom. Ani po renovácii dvojtriedna školská budova nemala vyhovujúci dvor, sociálne zariadenia a problém bol aj s vodou, preto sa uvažovalo o výstavbe novej školskej budovy a následne sa začalo s výstavbou v roku 1957.

Kronika školy bola vedená až do roku 1945. Po skončení vojny sa však táto kronika nenašla. Od roku 1945 až do roku 1958, teda 13 rokov, kronika písaná nebola. Nový riaditeľ Karol Samseli, ktorý nastúpil po Júliusovi Kontrovi si zbral za povinnosť chronologicky zaznamenávať život v škole. Teda z kroniky sa po prvýkrát dozvedáme, že v školskom roku 1958/59 bola škola dvojtriedna. V prvej triede v prvom ročníku bolo 39 žiakov. Triednou učiteľkou bola Judita Samseliová. V druhej triede bolo v druhom a štvrtom ročníku 49 žiakov. Triednou učiteľkou bola Oľga Pelcová. Tretia trieda s tretím a piatym ročníkom mala 35 žiakov a triednym učiteľom bol riaditeľ školy Karol Samseli. Spolu bolo teda v škole 123 žiakov.

Významný zlom v živote školy nastal 6. januára 1963, kedy obec slávnostne otvorila za účasti širokej verejnosti novostavbu terajšej základnej školy s piatimi triedami. Škola bola vybudovaná v priebehu piatich rokov v akcii

„Z“. Vytvorené dielo malo hodnotu 1 800 000,- Kčs a o jej výstavbu sa zaslúžili najmä vtedajší predseda MNV Ján Klement a Ondrej Černaj, Ondrej Gáll, vtedajší predseda komisie pre výstavbu, Karol Samseli, ako riaditeľ školy, ale aj ďalší predstavitelia volených orgánov. V novom prostredí sa dobre cítili žiaci aj učiteľský kolektív. Bola odbúraná dvojsmennosť vo vyučovaní a pozornosť sa zameriavala na kvalitu vyučovania a výchovy.

V priebehu rokov 1958-1967 škola vo Vlachove žila svojimi problémami a úspechmi, o ktorých vie najlepšie hovoriť Karol Samseli, pretože sa priamo podieľal na jej riadení takmer desať rokov. O všetkom významnom sa sám zmiňuje v kronike školy a je to zaujímavé čítanie. V priebehu týchto desiatich rokov dochádzalo aj k výmenám učiteľov. Patrí sa spomenúť vtedajšie učiteľky, ako Juditu Samselióvu, Oľgu Pelcovú-Elexovú, Emiliu Dovcovú-Kravecovú, Emiliu Petergáčovú, O. Hencela, ktorí iste zanechali kus dobre odvedenej pedagogickej práce.

15. mája 1967 odchádza riaditeľ školy Karol Samseli za vedúceho odboru školstva a kultúry a na jeho miesto bola menovaná Judita Samselióva, ktorá až do roku 1989 na tejto škole zastávala post riaditeľky školy a vychovala mnohých úspešných ľudí počas jej dlhodobého pôsobenia v tejto škole. Spolu s ňou sa na výchovu a vyučovaní žiakov podieľali ďalší pedagógovia. Chcem spomenúť hlavne tých, ktorí tu pôsobili dlhšie. Sú to J. Návaj, Katarína Gálová-Hudáková, Oľga Blašková-Gálová, M. Liptáková, Emília Valková, R. Priesterová, Magda Antolíková a Kvetoslava Roxerová. V školskom roku 1976/77 nastupujú na tunajšiu školu učiteľky Ružena Kostelníková a Helena Pakesová. V nasledujúcom školskom roku učiteľka Vierka Černajová-Farkašová. V školskom roku 1985/86 nastúpil ako učiteľ Mgr. Ľubomír Hlaváč. Ďalej treba spomenúť aj Kláru Hajdúkovú, Janu Valkovú, Margarétu Marošovú, Gabrielu Elexovú a Herminu Bendíkovú, ktoré mali dlhé roky na starosti hlavne výchovu mimo vyučovania v rámci školskej družiny, resp. školský klub detí.

Nemožno nespomenúť ani ľudí, ktorí sa starali o to, aby v škole bola zabezpečená údržba, čistota a fungovalo stravovanie. S touto školou bol bytostne dlhé roky spätý už nebohý Ondrej Gallo, Z. Doktorčíková, J. Gecelovská, M. Elexová, Z. Jánošíková, J. Marcišová, A. Melišková, M. Hajdúková a A. Klementová, ale aj ďalší.

V roku 1989 na miesto riaditeľa školy prichádza Ján Ondrej z Nižnej Slanej. Od roku 1991 na základe voľieb funkciu riaditeľky školy vykonávala Mgr. Mária Hlaváčová. V školskom roku 1998/99 preberá funkciu riaditeľa školy Mgr. Ľubomír Hlaváč. História sa opakuje a dnes túto pozíciu zastáva od roku 2006 znova Mgr. Mária Hlaváčová.

Mgr. Mária Hlaváčová
riaditeľka ZŠ s MŠ vo Vlachove

Historický záber z výstavby budovy Základnej školy vo Vlachove. Foto: archív ZŠ

Klimatická aliancia v našej škole

Začiatkom februára tohto roku sa stala naša škola členom Klimatickej Aliancie. Okrem našej školy sa stalo členom Klimatickej Aliancie 26 škôl na Slovensku. Tieto školy sú oprávnené používať logo „Múdre hlavy v Klimatickej aliancii“. Členstvo škôl je bezplatné a dobrovoľné, má obrovský význam z hľadiska rozvoja lokálnych dobrovoľníckych aktivít a zapojenia škôl do medzinárodnej spolupráce.

Čo sa očakáva od škôl? Odovzdávanie skúseností v oblasti súvisiacich s hlavnými témami riešenými prostredníctvom Klimatickej aliancie, žiaci vzdelávajú žiakov, zavádzanie separovaného zberu na škole, budovanie školských kompostovísk, osvetové a propagačné aktivity v komunite.

Čo urobila naša škola? Separujeme zber na škole - papier, PET fľaše, batérie v domácnostiach, iný odpad. Zbierame papier, batérie v domácnostiach.

Informačný stánok pre komunitu /22. apríl/. Besedy a výstavy BIO - NEBIO poľnohospodárstvo, Kroky k rieke, separujeme odpad.

Klimatická aliancia je súčasťou projektu „Dajme šancu slnku“, ktorý realizujú Priatelia Zeme - CEPA z podpory Európskej únie

a je determinovaný na roky 2007 - 2010.

Hlavné ciele projektu sú: vyvolať záujem miest, obcí, škôl o vstup a rozvoj národných a medzinárodných aktivít v rámci Klimatickej aliancie, zriadiť národnú kanceláriu Klimatickej aliancie na Slovensku, propagovať a iniciovať aktivity, ktoré povedú k šetreniu energiami, separácii odpadov, udržateľnému rozvoju obnoviteľných zdrojov energie a pod.

Medzi obnoviteľné zdroje energie patria vietor - veterné elektrárne a mlyny, voda - vodné elektrárne, slnko - energia zo slnečných lúčov, slnečné kolektory, geotermálna energia obsiahnutá v horninách zemskej kôry, biomasa - materiál biologického pôvodu, zvyšky z poľnohospodárskej výroby, zvyšky z ťažby dreva a spaľovanie biomasy.

Klimatická aliancia sa usiluje obmedziť emisie skleníkových plynov v priemyselných krajinách a tiež podporovať partnerstvo v Amazónii pri zachovaní ich kultúry a ochrane dažďových pralesov. Koordinátor projektu Mgr. Rudolf PADO organizuje rôzne zaujímavé semináre, workshopy a verejné podujatia k uvedenej problematike.

Margaréta Marošová, koordinátorka environmentálnej výchovy a Zelenej školy

Dajme šancu starým elektrospotrebičom ... lebo ako môže byť zo starej chladničky kovové zábradlie

Všetci poznáme hlavný dôvod triedenia odpadu, či už doma alebo v škole - určité druhy odpadu sa dostanú na opätovné spracovanie, čiže recykláciu a vyrobia sa z nich nové výrobky. Použitým veciam tak dávame druhú šancu, pretože nám v podobe nových výrobkov opätovne slúžia. To je princíp recyklácie, a preto sa dnes zbiera nielen papier, plasty alebo sklo, ale aj iné komodity - napríklad elektroodpad.

V minulosti sme vyhazovali chladničky, práčky či sporáky do kontajnerov alebo dokonca do lesa či potoka. Skončili tak niekde v spaľovni alebo len tak pohodne v prírode na čiernej skládke namiesto toho, aby došlo k ich recyklácii - teda ekologickému spracovaniu.

Od leta 2005 je zakázané vyhazovať staré alebo nefunkčné elektrospotrebiče do komunálneho odpadu a hrozí za to dokonca pokuta. Elektrospotrebiče už nie sú bežným komunálnym odpadom, a preto sa nesmú vyhazovať spolu s ním.

Elektrospotrebiče k životu každého z nás nevyhnutne patria: šetria nám čas,

energii i peniaze, uľahčujú nám život. Nás všetkých by však malo zaujímať nielen to, kde spotrebiče výhodne kúpime, ale aj to, kde a ako ich odovzdáme na ekologické zhodnotenie. Veď stará chladnička, sporák či hriankovač sa môžu recykláciou zmeniť na plnohodnotné nové elektrospotrebiče alebo niečo úplne iné: napríklad záhradný plastový nábytok či kovový svietnik. Recykláciou z nich získame drahé suroviny, ktoré vlastne šetria prírodné zdroje. Suroviny, ktoré môžeme takto získať, sú napríklad: - rôzne železné kovy /z práčok či sporákov/ - neželezné kovy, ako je hliník, meď či zin - drahé kovy /napr. zlato, striebro a platina, ktoré sa nachádzajú v plošných spojoch/ - rôzne plasty /napr. z rýchlovarných kanvic alebo počítačov/.

Vedeli ste, že pri dnešnej technológii sa dá až 90 % elektroodpadu ďalej využiť? Recykláciou získané suroviny sa dajú použiť na výrobu rôznych ďalších výrobkov, alebo ako zdroj alternatívnej energie.

Margaréta Marošová,
koordinátorka environmentálnej výchovy

Z tvorby mladých autorov

Jeseň

Čo sa to tu deje,
zastavil sa čas?
Vetrík tuho veje,
jeseň je tu zas.

Zlaté lístie padá,
na okná klope dažď.
Slnko sa nesmeje,
zima ide zas.

Vtáčik hlávku skladá,
skončil sa letný čas.

Zuzana Moldová

Vlachovsko-gočovskí poľovníci s úlovkami diviakov.

Foto: archív PZ

Stála rubrika

Tradície poľovníctva vo Vlachove

Epitaf

Desaťročia som ho poznal z pracovných stretnutí. Pôsobil dlhé roky vo funkcii riaditeľa Piloimpregny v Dobšinej. Bol stále plný optimizmu, projektov na modernizovanie strojného zariadenia štátneho podniku. Napriek dlhoročnému poznaniu som až neskoro, hodne neskoro spoznal aj jeho vzťah, záľubu k poľovníctvu. Keď som pripravoval moju prvú knižku „Poľovnícke históry z Gemera“, navrhol som mu, aby pre druhú knižku pripravil jeden-dva svoje poľovnícke zážitky. Keď som mu doporučil napísať príbeh z lovu jelenej zveri, priznal sa mi, že on je „diviáciar“ a že jemu viac imponuje táto zver než jelene. Jelena síce ulovil, kapitálnu, so striebornou medailou, no menej sa mu potešil, ako uloveniu hoc aj diviaka -lanštiaka. Za svoj život ulovil viac ako šesťdesiat kusov diviacej zveri.

Žiaľ, Ing. Ján Klement svoj príbeh pre uverejnenie nepripravil. A už ani nepripravil. Dozvedel som sa o tom dňa 5. júna 2003 od Ing. Jozefa Mlynára, predsedu Poľovníckeho združenia vo Vlachove, počas slávnostného zasadnutia Regionálnej rady Gemer Rožňava - Revúca. Janko podľahol fažkej, nevyliciteľnej chorobe, v relatívne mladom veku svojho života.

Aby som aspoň takýmto spôsobom nahradil jeho vlastný príbeh, uvádzam

z vyprávania Ing. Mlynára torzo krátkeho príbehu:

„Vyšli sme v septembri spolu na diviáciu zver do chotára Vyšná Slaná - Cipová. Bola to lokalita tŕnie - dubina. Prešli sme cez asfaltku, vedúcu do Vyšnej Slanej a Rejdovej a odbočili naľavo. Rozdelili sme si stanoviska na postriežku. Nevie, čo to spôsobilo, čo nie, ale ja som mu prepustil moje miesto. Azda bolo menej náročné na námahu po fyzickej stránke. Na jeho novom stanovišti sedel o 23.00 hod. O pol hodiny zatým padla rana. Keď sme sa spolu stretli, ukázalo sa, že Janko ulovil diviaka. Ďalší do jeho taxatívneho zoznamu ulovených čiernych rytierov.“

Čo nám ostáva vysloviť na vzdialenú rozlúčku? Azda najvyššie budú znieť slová Dr. Pavla Porubana, zhudobnené Tiborom Andrašovanom:
*Obloha belasá nad horou skláňa sa,
Načúva starodávnu pieseň
Čo zneje dolinou, borom i bučinou.
Ozvena odnáša ju v nesmiernu diaľ.
Hora nám núka mnoho tajomných krás
Šťastím a láskou srdcia naplní nám.*

Nech Ťi je Janko rodná zem v blízkosti Rovne a tajuplného Stromiša nežným príbytkom. Príbytkom statočnému, šľachtenskému človekovi, ktorý mal rád ľudí aj prírodu.

Zverejnené so súhlasom
Ing. Jána Galla, autora kníhy
Poľovnícke zážitky z lesov Gemera

Cestovateľské sny grófa Andrássyho

„Človeka niekedy celkom ovládne prirodzená a neodolateľná túžba po cestovaní. Z vlastných skúseností som niekoľkokrát poznal tento pocit, ktorý som vzápätí premenil na skutočnosť a nikdy som to neolutoval.“

(Gróf Emanuel Andrássy, úvod knihy *Cestovanie po Východnej Indii, 1853*)

Po sérii príspevkov týkajúcich sa histórie andrassyovského kaštieľa či Ladovne vo Vlachove, sa v tomto čísle pokúsime o objasnenie ďalšej - nemenej zaujímavej súčasti interiéru. Je ňou maľba černocha v súčasnej bansko-hutnickej expozícii obce Vlachovo.

Ide o pomerne dobre zachovanú maľbu na krbovom nadstavci, v miere profilovanej kartuši rozmerov 70x107 cm. Maľba v odtieňoch sivej farby predstavuje stojacu postavu černocha (snáď šamana), držiaceho v jednej ruke oštep a v druhej prevrätenu nádobu väzovitej formy, z ktorej vylietava okridlený drak rozduchávajúci iba fragmentárne viditeľnú pahrebu. Hlavu černocha zdobi čelienka z červeno-bieleho peria. Napriek značnému poškodeniu maľby rozoznávame mierne sklonenú hlavu so sklopeným zrakom. Obidve ramená zdobia kožené náramenníky, bedrá zahaluje suknička z červeno-bieleho peria. So sfarbením čelienky a sukničky korešponduje aj sfarbenie niektorých častí tela.

Ľavú časť maľby dotvárajú fragmenty rastlinného ornamentu čiernej farby. Čitateľ si akiste právom môže položiť otázku, prečo práve tento motív, ktorý je pre našinca taký vzdialený? Dôvodov môže byť hneď niekoľko. Táto maľba sa od začiatku jej nálezu prisudzovala cestovateľovi - grófovi Emanuelovi Andrássymu. Je to celkom prirodzené, veď s jeho podobnou tvorbu sa stretávame v zaujímavej cestopisnej knihe „Cestovanie po Východnej Indii - Cejlón, Jáva, Čína, Bengál“, vydané v Pešti roku 1853. V spomínanom diele sa čitateľ oboznamuje s grófovou cestou, ktorá sa začala vo februári roku 1851 po trase Londýn, po ôsmich dňoch Gibraltár, Alexandria, Káhira, Cejlón, Singapur, Sumatra, Borneo, Jáva, Hongkong a Kalkata.

Druhú hľadisko, podľa ktorého môžeme túto maľbu posudzovať, je podobná (avšak oveľa rozsiahlejšia) výzdoba interiéru, typická pre svetskú výzdobu spoločenských siení v období rokoka. Toto obdobie sa vo výtvarnom umení, približne od polovice 18. storočia prejavilo nezávislosťou, neobmedzenou slobodou, hravosťou, či prienikom sna a skutočnosti. S podobnou tematikou sa môžeme stretnúť aj v ďalšom andrassyovskom kaštieli v Monoku na Zemplíne, v meštianskom dome v Spišskej Novej Vsi a v tzv. Starej nemocnici v Banskej Štiavnici. Kým v prípade slovenských miest nebolo autorstvo ešte celkom jasné, v prípade monockého kaštieľa sa za autora nástenných malieb považuje

Ferenc Lieb, rodák z maďarského Edelényu, ktorý ako potulný maliar obdobia rokoka pôsobil okolo roku 1758 práve v Spišskej Novej Vsi, kde sa oženil. V miestnostiach tunajšieho meštianskeho domu zanechal výjavy v podobe krajíniek s figurálnym motívom pracujúcich a zabávajúcich sa Čiňanov, vtákov, balónu a podobne. Neskôr získal pomerne významnú zákazku výzdoby kaštieľa rodu Esterházy-LiHuilier. Pre jeho tvorbu boli typické alegórie štyroch ročných období, svetadielov, profánne žánrové výjavy a pod. Na základe týchto typických prvkov mu odborníci pripisujú aj výzdobu spoločenskej sály andrassyovského kaštieľa v Monoku, s alegorickými výjavmi štyroch ročných období, štyroch prírodných živlov, či portrétov. Na fotografii vidíme detail fresky zobrazujúcej černošskú ženu a černošského chlapca s operenou čelienkou, a suknicou, držiaceho snečnik a slona. Ferenc Lieb bol autorom aj ďalšej nástennej maľby s náboženskou tematikou - Zmrtvýchvstania z rokov 1770-1771 v kaplnke andrassyovského kaštieľa v Monoku. Práve v tomto období prebiehala aj prestavba juhovýchodnej bašty hradu Krásna Hôrka na kaplnku. Obidve stavby inicioval gróf Štefan (III.) Andrássy.

Kto sa v skutočnosti pričínil o túto maľbu? V takmer neprehľadnej spleti dedičských vzťahov a vzájomných výmen majetkov si aspoň v krátkosti pripomeňme majiteľov andrassyovského panstva vo Vlachove. Na základe majetkovej delby z roku 1695, ktorá prebehla medzi deťmi baróna Mikuláša (I.) Andrássyho, získal Vlachovo Pavol,

ktorý tým, že zdedil ešte ďalšie majetky po matke Kláre Zichyovej, prenechal Gočovo bratovi Jurajovi a bratom Štefanovi a Petrovi rovnakým dielom Vlachovo. Po Štefanovi sa stal dedičom jeho syn Jozef (I.). V roku 1768 - roku ďalšej delby to bol Karol (I.) a Štefan (III.) - iniciátori prestavby kaplnky na hrade Krásna Hôrka a kaštieľa v Monoku, si žiadali Betliar, Polomu a Vlachovo. Delba sa skončila tým, že Štefanovi odstúpil Karol Krasnohorské Podhradie a Paču. História vlašchovského panstva ďalej písal Leopold, ktorý si Vlachovo vymenil s bratom Jozefom (III.) za Betliar. Ďalším zveľaďovateľom panstva bol gróf Karol (III.), jeho syn Emanuel (I.) a vnuk Gejza (I.).

To, či môže byť maľba, desaťročia ukrytá pod tromi vrstvami omietky skutočne dielom - želaným, či splneným cestovateľským snom grófa Emanuela Andrássyho z druhej polovice 19. storočia, alebo o sto rokov mladšou prácou samotného Ferencu Lieba, nám pomôže osvetliť len dôkladné bádanie archívnych dokumentov a hľadanie analógií. V neposlednom rade je to aj fantázia a schopnosť preniesť sa o niekoľko storočí späť, precítiť a pochopiť ducha doby a vtedajších obyvateľov kaštieľa.

Mgr. Silvia Lörinčíková
SNM-Múzeum Betliar

Spravodajstvo zo zasadnutí OcZ vo Vlachove

(pokračovanie z 2. str.)

Mgr. Mária Hlaváčová poukázala na to, že je potrebné vykonať celkovú rekonštrukciu elektroinštalácie v ZŠ, zatiaľ sa urobila rekonštrukcia rozvážačov, z rozpočtu budúceho roku je potrebné vyčleniť finančné prostriedky na dokončenie rekonštrukcie.

Ing. Ľuboš Gál podal informáciu o prezentácii obce na večeri autentickeho folklóru v Zrkadlovom háji v Bratislave, dňa 26. septembra 2008. V dome kultúry bola pripravená výstavka o obci, počas oficiálnej časti Ing. Andrea Hajdúková predniesla prezentáciu o obci, vystúpil FS Stromiš s hodinovým programom tancov a piesní z Vlachova a pre hostí bola pripravená večera z vlašchovských špeciálnych. Podujatie nebolo finančne strátové.

Hlavná kontrolórka obce Mária Gallová upozornila, že jej končí volebné obdo-

bie a preto je potrebné hľadať nového kontrolóra obce.

JUDr. Ján Klobušník informoval, že v budúcom roku MO MS osláví 60 rokov od svojho založenia a preto žiada v rozpočte na rok 2009 vyčleniť finančné prostriedky na organizovanie osláv. Navrhuje oslavy uskutočniť dňa 8.5.2009 a v rámci osláv pozvať aj rodákov z obce žijúcich mimo obce. Potrebne je upresniť zoznam rodákov, zistiť ich adresy a predjednať program osláv.

Starosta obce navrhol remeselnícky jarmok organizovať v jeden deň s Letným festivalom ľudového spevu a tanca a jarmok situovať do starej časti obce po dvoroch rodinných domov, ako je to napr. v Liptovskej Tepličke alebo Hrušove. Občanov je treba viesť k príprave vlašchovských špeciálnych a ponúkať ich hosťom jarmoku vo forme predaja.

spracoval: -jkc-

Zvláštna geografická poloha Stromiša v Karpatoch

Územie, na ktorom leží Vlachovo, patrí geograficky z východnej strany do stredohoria Volovských vrchov. Stredohorie ako geografická zemepisná jednotka má tieto vlastnosti. Nadmorská výška dosahuje od 1000 do 1300 m n.m. Má hlboko zarezané údolia a okolitými chrbtami dosahuje niekoľko 100 m, napr. z Kra na Ždiar a Suchý vrch.

Najnižšia poloha Vlachova je pri rybníčkoch 385 m n.m. Odtiaľ terén, okrem juhu, so vzdialenosťou postupne narastá. Pri Slanej na Bráčke oproti Zadnému hrbu je 412 m n.m., v Doline pri bani 416 m n.m., na Uboči 547 m n.m., na Janovskej na okraji lesa už 725, 3 m n.m., na Bielej skale, už dvakrát toľko ako pri bani, 859 m n.m., na vlachovskom Suchom vrchu 964,8 m n.m., na Rovni 1017 m n.m. Stromiš 1191,6 m n.m. je nižší od Smerečínok (1263,5 m n.m.) len o 14,2 m a od Babinej (1277,7 m n.m.) len o 86 m. Z východnej strany Stromiša má Súľová 911 m n.m., ale ústie Hlučej doliny pod Bielou skalou, čo je zo Stromiša len 3 km, 527 m n.m. a odtiaľ v smere do Gemerskej Polomy už začína hrabodubový typ lesa. Zo Stromiša po Zadné lúky je len 1,75 km, ale až o 591 m nižšie. To znamená, že tu je z horského smrekového stupňa po bukovej až dubohrabovej a lužný vrbovojeľšový mimoriadne krátko vzdialenosť, len 5 km, čo sa v západných Karpatoch vyskytuje len na niektorých lokalitách. Tieto krátke, až kontaktné vzdialenosti majú veľký význam pre druhovú a génovú diverzitu rastlín. Tým sa čiastočne vysvetľuje výskyt populácie smreka v zarezaných údoliach, najmä v Hlbokom vo vegetačnom stupni bučin a dubohrabín, ktorý má odlišné ekologické vlastnosti ako smrek na Smerečínkách a výskyt horských bylín pri Slanej.

Na tomto mieste poukážeme, aký pozoruhodný je Vlachovský potok, ktorý má v hornej časti Slanej neopakovateľné postavenie. Slaná na hornom toku povyšuje Rejdovej od prameňa má sklon 25,4 ‰, od Rejdovej po Vlachovo 19,9 ‰, ale Vlachovský potok ako jeden z významnejších prítokov Slanej až 119,5 ‰, čo znamená, že má vlastnosti horskej bystriny.

Viac vegetačných stupňov na krátke vzdialenosti, vytvorili i viac organickej hmoty na krátky vzdialenosť, čo znamená viac potravy i obživy a teda i podmienky pre existenciu viac obyvateľov pod Stromišom. Na svahoch bol i lepší prístup k rudám ako na rovine a v pahorkatine. Vznikli na úpätí Stromiša i aristokratické sídla ako vládnuce a spravujúce orgány. Vo Vlachove to bol kaštieľ a z východnej strany Stromiša v význačnejšom reliéfe Súľovského potoka na rozhraní Hnilca a Slanej bol letný kaštieľ grófa Andrásyho. Na Stromiši vyše 1000 m n.m. stála asi do roku 1946 horáreň, ktorá zdôrazňovala význam Stromiša. Bola to asi jedna z najvyššie vybudovaných horární v Karpatoch.

V Západných Karpatoch je viac takých lokalít ako Stromiš s vegetačnými stupňami od lužných lesov vrbovo-jeľšových pri rieke až po smrekové alebo i alpské krovité lesy. Najbližší k Stromišu je Volovec, kde je tento fenomén zdôraznený i výskytom lesostepi pri Hrušove a Rožňavskou kotlinou s teplými dubinami a lužným lesom. V Muránskej doline takú postupnosť vegetačných stupňov vytvára Kohút (1409 m n.m.), ďalšia krátka vzdialenosť je medzi Muráňom (380

m n.m.) a Kľakom (1409 m n.m.) na Muránskej planine len 8 km. V Nizkých Tatrách medzi Breznom (500 m n.m.) a Chopkom (2004 m n.m.) je na 14 km vzdialenosti i kosodrevinový a alpský stupeň. Podobná fyto geografická postupnosť je medzi lužnou vegetáciou Váhu pri Turanoch (400 m n.m.) a Veľkým Kriváňom (1709 m n.m.) len na 8 km vzdialenosti. Ďalší sled je vo Veľkej Fatre od Blatnice (500 m n.m.) na Tlstú (1414 m n.m.). Osmou lokalitou je trasa v údolí Slatiny na Detve, ktorá končí po 11 km na Poľane (1458 m n.m.) čučoriedkovým smrekovým lesom. O význame krátkej vzdialenosti medzi horskou vegetáciou a vegetáciou pri väčších riekach som publikoval i v Zborníku Východosloven-

ského múzea Natura Carpatica 48, 2007. Na týchto lokalitách sú hrady a zámky, ktoré svedčia o ich dávnom význame, kedy mala rozhodujúci význam možnosť mať bez vzdialenej dopravy k dispozícii pasienky, palivo, drevo na stavby a poľia. Väčšinou okolo nich viedli cesty spájajúce vzdialenejšie kraje. Cez Stromiš viedla najkratšia cesta spájajúca Spiš s Gemerom.

Vzťah Vlachovčanov ku Stromišu je prikladne vyjadrený aj názvom Folkloru súbor Stromiša a názvom Vlachovských novín, turistickou akciou v januári na pamiatku oslobodzovacích bojov za II. svetovej vojny. V poslednom čase utvorením Občianskeho združenia Stromiš, ktoré udržiava a rozvíja folklórne tradície a združuje obec. Mám dobrý pocit, že som sa narodil a do 30. roku žil pod Stromišom. Pri tejto príležitosti prajem Vám Vlachovčania, aby ste boli šťastní a boli hrdí na to, že ste z Vlachova, Dediny roka 2005.

RNDr. Juraj Hajdúk, CSc.

Účastníci prechodu Muzikantským chodníkom tohto roku neobišli ani obľúbené miesto pri chate na Stromiši. Foto: M. Gallová

Šetrnejšie k životnému prostrediu

/Pokračovanie z minulého čísla/

Osobitnou kapitolou v tejto oblasti sú nepovolené, tzv. **čierne skládky**, ktoré sa množia vo voľnej prírode a zdá sa, že sú meradlom zvyšujúcej sa životnej úrovne obyvateľstva. Čím viac je v ponuke tovaru a čím väčšia je kúpna sila obyvateľstva, tým viac sa zvyšuje potreba zbavovať sa vecí, ktoré sa stali odpadom, napr. už len preto, že vyšli z módy, hoci funkčne by ešte mohli slúžiť podstatne dlhšie. To je však vývoj, ktorý sa zastaviť nedá. Nikomu predsa nejde o to, aby sa ľudstvo vrátilo do obdobia, keď väčšina životných potrieb bola prírodného charakteru, a teda aj ich likvidácia nebola žiadnym problémom, lebo po uplynutí ich doby životnosti jednoducho splynuli s prírodou bez toho, aby jej uškodili. Je smutné, že aj v našej obci, ktorá patrí medzi prvé obce s organizovaným zberom komunálneho odpadu fungujúcim vyše 30 rokov, počet a rozsah ciernych skládok v katastru obce je v poslednej nočnou morou obecnej samosprávy, ktorá aj popri skutočnosti, že obec bola vyhlásená, ako Obec roka 2005, ešte aj dnes zápasí s ľudským nepochopením, ktoré v niektorých prípadoch už hraničí so zlým úmyslom, marí vynaložené úsilie a znehodnocovať dosiahnuté výsledky.

Je najvyšší čas, položiť si otázku, akým spôsobom môžeme ja, radový občan tejto obce prispieť k tomu, aby sa nasledujúce generácie nemuseli topiť v odpadoch a hanbiť sa za svojich predkov, ktorí po sebe zanechali dedičstvo vo forme znehodnotenej prírody, nevhodnej na život.

Je to predovšetkým uvedomenie každého z nás, že sme tu na tomto svete iba dočasne, že vo svojom časovom výseku využívame aj výdobytky svojich predkov, a že je našou prirodzenou potrebou, aby sa aj našim pričinením pokračovanie ľudského druhu a života vôbec snaží zachovať potomstvo, ktoré taktiež bude chcieť zachovať trvalo udržateľné podmienky pre život.

Je samozrejme, že hľadanie východiska je predovšetkým na obecnej samospráve, ktorá by ochranu životného prostredia mala, ako jednu z prvoradých úloh svojho účinkovania počas volebného obdobia. Je to predovšetkým hľadanie takého modelu organizácie, ktorý by optimálne spĺňal podmienky dané zákonom, ale aj prostým tzv. sedliackym rozumom. Je dávno známy výrok niektorého z našich starcov, že „sprostý môžeš byť, len si nájdi spôsob“.

(pokračovanie na 7. str.)

Životné jubileum nášho rodáka

V septembri tohto roku sa dožil významného životného jubilea 80-tich rokov náš rodák, srdcom oddaný Vlachovčan **RNDr. Juraj Hajdúk, CSc.** Narodil sa 15. 9. 1928 vo Vlachove. Po skončení Meštianskej školy pracoval po vojne ako lesný robotník, kde si okrem pracovnej zručnosti prehľbil aj celoživotnú lásku k prírode. Potom absolvoval lesnícku školu a po vojenskej aj prípravnej kurz pre pracujúcich na vysoké školy. V roku 1953 začal štúdium na Biologickej fakulte Karlovej univerzity v Prahe.

Po skončení štúdií krátko pracoval na Slovenskom ústave pamiatkovej starostlivosti a ochrany prírody v Bratislave, odkiaľ prešiel do Slovenskej akadémie vied. Svoju aktívnu pracovnú činnosť ukončil v botanickom oddelení Slovenského národného múzea v Bratislave ako samostatný vedecký pracovník.

Počas svojho života publikoval vyše 200 vedeckých a metodických prác. Vo viacerých z nich sa zaoberá aj rastlinstvom z oblasti Vlachova a širšieho okolia. Pozoruhodná je jeho činnosť na dôchodku, keď doma v Častej pri Bratislave aj dnes pracuje na dokončení rozpracovaných vedeckých tém.

Napriek dosiahnutým titulom a spoločenským uznani jeho celoživotnej práce zostáva Juraj skromným, nenáročným a jednoduchým človekom s veľkou láskou v srdci k ľuďom i k svojmu rodisku. Svedčí o tom aj jeho list, ktorý nám na obecny úrad poslal 5. októbra t.r. Ďakuje v ňom za pozvanie na spoločenský večer Vlachova v Bratislave 26. septembra 2008, kde sme ho ako významného rodáka z našej obce pozvali a gratulovali sme mu k osemdesiatinám. Z jeho listu uvádzame:

„...Venovali ste mi v Bratislave pri vystúpení FS Stromiš veľkú pozornosť, za čo Vám úprimne ďakujem. Keď som pociťoval takú úctu, kladím si otázku, či oprávnené. Či nie je nikto iný, ktorý by si to viac zaslužil. Radšej dávam, ako beriem alebo pýtam... Ďakujem Ti, že si mi k mojim 80 rokom gratuloval pred takým veľkým fórom. Osobne srdečne ďakujem všetkým Vlachovčanom - tanečníkom, spevákom a muzikantom. Ich účinkovanie beriem tak, akoby mi boli všetci rodáci prišli popriať výdrž do stareckého veku. Pri vhodnej príležitosti prosím Ťa, pán starosta, urob to za mňa...“

Dobré zdravie a šťastie
Vám všetkým praje Juro Hajdúk

Za vhodnú príležitosť považujeme naše Vlachovské noviny, pretože sa dostanú do rúk každého z nás.

Do ďalších rokov života Ti prajeme, Juraj menom všetkých rodákov hodne dobrého zdravia, pokoja, radosti zo života i zo spomienok na naše rodné Vlachovo.

Mgr. Juraj Kováč
starosta

Právne okienko

Krádeže

Ukradol Vám už niekto nejakú vec? Máte už skúsenosť s krádežou? Aké konanie môžeme považovať za krádež? Čo je vlastne krádež? Ak sa chcete dozvedieť viac, tak čítajte ďalej.

Krádež ako skutok existuje tak dlho, ako vlasťnícky vzťah človeka k majetku. Pohnútkou k takémuto činu je najmä neoprávnené obohatenie páchatel'a a získanie možnosti s cudzou vecou trvale voľne disponovať.

Dnešná právna úprava poskytuje ochranu majetku bez ohľadu na druh a formu vlastníctva. Krádež patrí medzi delikty proti majetku. Podľa nebezpečnosti konania pre spoločnosť je možné krádeže rozdeliť na priestupky, ktorých skutková podstata je uvedená v § 50 zákona 372/1990 Zb. o priestupkoch a trestné činy, ktorých skutková podstata je uvedená najmä v § 212 Trestného zákona.

Priestupku proti majetku sa dopustí ten, kto úmyselne spôsobí škodu na cudzom majetku krádežou, spreneverenou, podvodom alebo zničením a poškodením veci z takého majetku, ak škoda nedosahuje výšku 8 000,- Sk, alebo sa o takéto konanie pokúsi. Za takýto priestupok možno uložiť pokutu do výšky 10 000,- Sk.

Trestného činu krádeže sa dopustí ten, kto si prisvojí cudziu vec tým, že sa jej zmocní a spôsobí tak malú škodu. Páchatel sa potrestá odňatím slobody až na dva roky alebo peňažným trestom, alebo prepadnutím veci. Rovnako sa páchatel potrestá, ak si prisvojí cudziu vec tým, že sa jej zmocní a

- čin spácha vlámaním
- bezprostredne po čine sa pokúsi uchovať si vec násilím alebo hrozbou bezprostredného násillia
- čin spácha na veci, ktorú má iný na sebe alebo pri sebe
- takou vecou je vec z úrody z pozemku, ktorý patrí do poľnohospodárskeho pôdneho fondu, alebo drevo z pozemku, ktorý patrí do lesného pôdneho fondu, alebo ryba z rybníka s intenzívnym chovom
- čin spácha na veci, ktorej odber podlieha splatneniu na základe osobitného predpisu

f) bol za obdobný čin v predchádzajúcich dvanástich mesiacoch postihnutý.

V ďalších odsekoch tohto ustanovenia sú uvedené prísnejšie tresty za recidívu, vyššiu spôsobenú škodu alebo spáchanie trestného činu ako člen organizovanej skupiny. Najprísnejším trestom pri tomto trestnom čine, a to odňatím slobody na 10 - 12 rokov sa páchatel potrestá, ak spácha trestný čin v spojení s organizovanou skupinou alebo za krízovej situácie.

Dôležité je uvedomiť si tú skutočnosť, že pre naplnenie skutkovej podstaty trestného činu krádeže nie je rozhodujúca iba škoda /dnes 8 000,- Sk/, ale aj spôsoby spáchania uvedeného vyššie pod písmenom a), b), c), alebo charakter samotnej odcudzenej veci, napr. vo vyššie uvedenom pisme d).

Vlámanie uvedené pod písmenom a) je definované, ako vniknutie do uzavretého priestoru ľsfou /napr. tým, že sa páchatel nechá uzamknúť v obchodnom dome alebo sa ľsfou zmocní kľúčov/ alebo nedovoleným prekonaním uzamknutia /napr. aj odcudzenými kľúčmi/ alebo prekonaním inej zabezpečovacej prekážky s použitím sily /napr. vytrhnutím mreží a pod./. V tomto prípade ak si niekto prisvojí cudziu vec a čin spácha vlámaním nie je rozhodujúce, akú škodu spôsobil, teoreticky to môže byť aj 1,- Sk. Taktiež nie je rozhodujúca výška spôsobenej škody pri spôsoboch krádeží uvedených v písmene b), c) a d). Zvlášť považujem za potrebné upozorniť na písmeno d) v ktorej skutkovej podstate sa premieta laický povedaný „farmársky zákon“. Toto ustanovenie chráni vlastníkovi úrodu na pozemku, ktorý patrí do poľnohospodárskeho pôdneho fondu /napr. za jednu tašku kukurice z poľa poľnohospodárskeho družstva môže byť osoba trestne stíhaná za trestný čin krádeže/. Takisto ak si niekto prisvojí strom, ktorý vyrúbe z pozemku, ktorý patrí do lesného pôdneho fondu, bez ohľadu na to, akú škodu spôsobí, môže byť stíhaný za trestný čin.

Mgr. Ivan Bronďoš

Pracovníci Povodia Slanej pri čistení Vlachovského potoka v auguste t.r.

Foto: J. Kováč

Šetrnejšie k životnému prostrediu

(pokračovanie zo 6. str.)

Povedané ináč, konať tak, ako by som konal, keby výsledok môjho konania bol iba na môj vlastný vrub, čiže aj výnos z dobrých rozhodnutí, ale aj dopad zlých rozhodnutí by som znášal vo svojej vlastnej „režií“.

Svoj podiel by každý z nás mal hľadať v dôslednom triedení odpadu podľa druhu a byť ústretovým snahám obecnej samosprávy v riešení záležitostí ochrany životného prostredia. Dôsledne využívať možnosti, ktoré ponúka zavedený systém zberu separovaného odpadu, ale aj podávať iniciatívne návrhy na zneškodňovanie iných druhov odpadu, ktorý doterajší systém nerieši. Možno v budúcnosti to bude tzv. zberný dvor v ktorom by sa odpady zhromažďovali a následne triedili tak, aby bolo zaručené ich neškodné zlikvidovanie.

V každom prípade by sme sa mali vysetriť **spaľovaniu plastov**, ktorých splodiny horenia sú prudko jedovaté, napr. pri spaľovaní polystyrénu sa vytvára dusivý plyn fosgén, ešte aj dnes považovaný za bojový plyn, ako jedna zo zbraní hromadného ničenia. Nič na jeho podstate nezmení, že odide hore komínom, stane sa nadľho zložkou ovzdušia, ktorá ohrozuje naše zdravie. Pri zbavovaní sa tzv. **biologického odpadu**, t.j. listia, trávy, piliny a pod., riadiť sa pokynmi starostu obce alebo pracovníkov obecného úradu. Aj v tejto oblasti sa chystá riešenie vo forme centrálného kompostoviska, pre ktoré sa hľadá vhodná lokalita tak, aby v čo najkratšej dobe mohlo slúžiť občanom našej obce. Podobne by to malo byť aj v prípade iných druhov odpadov, čiže ak nevieme či s nimi, radšej sa poradíme s kompetentnými, ako by sme ich svojvoľne vyviezli niekam do voľnej prírody. Nálezy akumulátorov, pneumatík, častí karosérií automobilov, t.j. plasty, čalúnenie, televízory, či počítačov a stavebnej sutiny vo voľnej prírode svedčia o nízkym právnom vedomí niektorých jednotlivcov, ktorí takýmto konaním vyjadrujú svoju „vyspelosť“ na konto ostatných disciplinovanejších spoluobčanov.

V **ochrane vody** vo všeobecnosti taktiež môže občan svojim podielom prispieť k tomu, aby odpadová voda, ktorú produkuje vo svojej domácnosti čo najmenej zaťažovala životné prostredie. Aj keď odkanalizovanie domácností v našej obci ešte je, a ako sa zdá, ešte niejaký čas aj zostane vážnym problémom, predsa aj

drobnými, čiastkovými úkonmi môžeme prispieť k čo najnižšiemu znečisteniu vôd. V žiadnom prípade by sme si nemali dovoliť vypúšťať **splaškové vody** bez predčistenia, t.zn. aspoň v trojkomorovom septiku, a to v prípade, že výtok zo septika je možný do vodného toku. Ak takéto možnosť nie je, je nutné budovať nepriepustné žumpy, obsah ktorých by sa mal vyprázdňovať v najbližšej verejnej čistiarňe odpadových vôd /ČOV/. V oboch prípadoch je dobré, ak sa predčistenie kombinuje s používaním saponátov, ktoré sú rýchlo odbúrateľné, t.zn. že ich škodlivé vlastnosti sa podstatne znižujú počas ich pobytu v predčistiacom zariadení. Ďalším nie menej účinným pomocníkom v predčistiacom procese je očkovací kal, ktorý sa pridáva do septika alebo žumpy a ktorý je možné získať v každej verejnej ČOV. Tento kal obsahuje mikroorganizmy, ktoré sa živia organickými zložkami odpadovej vody a pomáhajú tak nahradiť spomalenie čistiaceho procesu, ktorý spôsobujú použité saponáty. Dôležitá je tiež optimalizácia množstva použitých saponátov, ktoré sa vo vode rozpušťajú iba do určitej miery, a keď nastane tzv. nasýtený roztok už sa nerozpustia a putujú do kanalizácie, kde pokračujú vo svojom rozpúšťaní v prostredí a spomávajú čistiaci proces zabitím účinných mikroorganizmov. Čiže aj v tomto prípade platí, že všetko s mierou, alebo že menej je niekedy viac. Rovnako dôležitá je zväčaj aj druh pracného alebo čistiaceho prípravku, pretože nie všetko je pravda, čo je v reklame. Existujú objektívne rozbery rôznych pracných a čistiacich prostriedkov, ktoré to potvrdzujú.

Téma **ochrany životného prostredia** je čím ďalej aktuálnejšia. Nasvedčuje tomu fakt, že pripravovaný nový zákon o odpadoch klasifikuje poškodenie niektorých zo zložiek životného prostredia, a to úmyselne alebo z nedbanlivosti, ako trestný čin. Hoci ešte nie je schválený a už len toto ustanovenie napovedá, akú vážnosť tejto otázke pripisuje súčasná vláda. Jedným článkom v obecných novínach nie je možné vyjadriť celú šírku tejto témy, avšak poskytuje aspoň dôvod na zamyslenie každého z nás, čo v tejto oblasti robíme a čo by sme ešte mohli zlepšiť.

Štefan Bendík

člen Komisie pre výstavbu a územné konanie pri OcZ vo Vlachove

Samosprávne okienko

Postavenie obcí

Základným samostatným územným samosprávnym a správny celkom Slovenskej republiky je obec, združujúca na svojom území osoby s trvalým pobytom. Samosprávu obce vykonávajú obyvatelia obce priamo alebo nepriamo.

Každá obec má svoj názov, ktorý sa uvádza v štátnom jazyku. Určovať alebo meniť názov môže vláda Slovenskej republiky, avšak iba so súhlasom obce.

Obec má svoje symboly, ktoré zákon vymedzuje nasledovne: je to erb obce, vlajka obce, pečať obce a prí-

padne aj znelka obce.

Obec má aj svoje územie. Územie obce je územný celok jedného alebo viacerých katastrálnych území. Vlastné územie patrí k základným atribútom každého samostatného sídla.

Obce sa môžu rozdeľovať a zlučovať. Mestám a obciam je priznané právo rozdeľovania a zlučovania. Oboje sa môže udiť s účinnosťou ku dňu konania všeobecných volieb do orgánov samosprávy obcí a pri splnení zákonných podmienok.

Mgr. Marian Kušnier

Mladý pretekár Marcel Labuzík pri preberaní ceny autokrosových pretekov.

Foto: archív M. Labuzíka

Úspešný pretekár

V minulom čísle Vlachovských novin sme čitateľov informovali o úspechoch mladého autokrosového pretekára z našej obce **Marcela Labuzíka** na zaujímavých športových podujatiach na Slovensku aj v zahraničí.

Za uplynulé letné obdobie absolvoval Marcel ďalšie súťažné preteky na ktorých si počínal veľmi dobre. V dňoch 12.-13. augusta 2008 za zúčastnil pretekov v maďarskom meste Nagydobos, kde sa umiestnil na prvom mieste. V dňoch 6.-7. septembra 2008 absolvoval Memoriál Jaroslava Kramera v obci Dargov-Dubina, kde svoj úspech zopakoval a znova zvíťazil. Ďalšie preteky absolvoval v zahraničí, a to v dňoch 20.-21. septembra 2008 v Ta-

lianskom Maggiore, kde po technickej poruche skončil na jedenástom mieste z celkového počtu trinásť jazdcov.

Po oznámení autocrosovej komisie SAMŠ sa zrušili dve súťažné podujatia u nás na Slovensku, a to v Môlci a v Lučenci. Týmto sa autocrosová sezóna v roku 2008 skončila. Marcel sa umiestnil na prvom mieste v SR v kategórii Junior Bugy 3 s celkovým počtom 134 bodov a v strednej zóne ME /SR, MR, ČR, Rakúsko/ sa umiestnil na deviatom mieste z dvadsaťjeden jazdcov s celkovým počtom 31 bodov.

Výsledky autokrosových pretekárov za uplynulú sezónu budú záverom roka oficiálne vyhlasované v Bratislave.

Mgr. Marian Kušnier

III. ročník turistického pochodu Muzikantským chodníkom

Dňa 11. októbra 2008 Obecny úrad Vlachovo za spoluúčasti vlachovských turistov zorganizoval 3. ročník turistického pochodu Muzikantským chodníkom.

Toto turistické podujatie je novozaložená tradícia a spomienka na bývalých, ako aj súčasných vlachovských hudobníkov.

Trasa viedla od Obecného úradu vo Vlachove žltou značkou poza dedinu pod Suchý vrch a odtiaľ muzikantským chodníkom ku chate nad Rakovcom. Ďalej pokračovala po červenej turisticko-kei značke /magistrále E 8 Cesta hrdinov SNP/ cez Cinópel na chatu pod Stromišom a odtiaľ popri Riniške, ponad Zadné lúky do Vlachova. Celková dĺžka trasy bola cca 16 km.

Na štarte vitala účastníkov reprodukováaná hudba z CD, ktoré nahráli hudby Relax, Trend a Sako z Vlachova. Účastníkov privítal starosta obce Mgr. Juraj Kováč, ktorý spomenul históriu muzikantského chodníka a poprial účastníkom príjemný pobyt v krásnej jesennej prírode. Na štart pochodu zatrúbil na trubke JUDr. Ján Klobušník, trubkár Starovlachovskej hudobnej skupiny, ktorá vyvíja činnosť pri Klube dôchodcov vo Vlachove. Počas turistického pochodu na zastávkach pod Suchým vrchom, na chate pod Stromišom, zahráli a zaspievali harmonikár Mgr. Juraj Kováč, saxofonista Ján Gallo, na ozembuch JUDr. Ján Klobušník a Mgr. Ján Geceľovský, ako aj ďalší účastníci pochodu.

Počasia prišlo i keď z rána bola oblo-

ha pod mrakom, ale na chate pod Stromišom a po ceste do Vlachova sa na turistov už usmievalo slniečko. Počas túry vášniví hubári zbierali huby, no húb nebolo veľa. V časti Cinópla bolo ešte množstvo čučoriedok, ktoré ochutnali a pomaľovali si ústa hlavne turistky.

Pochodu sa zúčastnilo 50 účastníkov, hlavne z Rožňavy. Podľa ohlasov na záver pochodu sa vydaril, pobyt v krásnej jesennej prírode splnil predstavy turistov a v spojení s hudbou a spevom aj spoločensko-kultúrny zážitok. Ako negatívum tohto podujatia možno spomenúť malú účasť občanov Vlachova, hlavne mládeže, ktorá by časťou na tomto podujatí mohla spoznať krásne okolie našej dediny, pochodom fyzicky pookriať, počuť starovlachovské piesne a aktívne relaxovať.

Organizátori dúfajú, že 4. ročník turistického pochodu Muzikantským chodníkom v roku 2009 bude v účasti turistov hlavne z Vlachova početnejší. Aj trasa bude zmenená v súlade so zámerom organizátorov, aby každý ročník viedol po iných trasách. Úsek Muzikantského chodníka nebude však v žiadnom prípade vynechaný. Ján Gallo

Futbalová jaseň v znamení omladenia a prestavby mužstva

Vo futbalovom ročníku okresných majstrovstiev má Vlachovo tri reprezentačné kolektívy - mužstvo dospelých s počtom 25 hráčov, mužstvo dorastu s počtom 14 hráčov a mužstvo starších žiakov s počtom 18 hráčov na súpiske. Všetky tri mužstvá si v prvej polovici počínajú dobre, aj keď začiatok súťaže tomu nenásvedčoval.

Najväčšie zmeny v personálnom obsadení nastali v A-mužstve. V zahraničí dlhodobo pracujú R. Jakab a M. Mlynár, pre zriadenia mali dlhú hráčsku prestávku také opory a tvorcovia hry, akými sú M. Hajdúk, Ing. J. Lipták st., T. Hronec, M. Ondrejčík, Martin Leško, R. Sklenár, so zdravotnými prestávkami hrali B. Rupp, L. Hlaváč, M. Marciš, pre odchod za prácou do Bratislavy prestal hrať M. Gunda, predtým aj M. Geceľovský z Gočova. Do mužstva, ktoré zo starších hráčov tvorili „stálice“ P. Hricko, Z. Geceľovský, Ing. J. Lipták ml., P. Šimon, Miloš Leško, brankár V. Organ a ďalší boli zaradení mladí chlapi z dorastu T. Molda, F. Šivec, T. Pitoňák, T. Fecko zo Slavošoviec, neskôr aj O. Leskovjanský a M. Šivec. Chlapi si počínajú veľmi dobre, patrí im za to pochvala celého kolektívu športovcov a priaznivcov futbalu.

Máme našťastie taký široký káder hráčov, že sa nám nikdy nestalo, aby sme na zápas nenastúpili. Viackrát to však bolo „s odretými ušami“, takže

Jablonov n/T 5:0, Betliar - Vlachovo 2:1, Vlachovo - V. Slaná 2:1, Brzotín - Vlachovo 1:1, Vlachovo - Rudná 0:3, Pača - Vlachovo 1:2, Krh. Dlhá Lúka - Vlachovo 6:1, Vlachovo - Lipovník 2:1, Gem. Poloma Vlachovo 1:1, Vlachovo - Dediniky 1:1, Dobšiná - Vlachovo 1:0, Vlachovo - Plešivec 2:1, Vlachovo - Dlhá Ves 4:1.

Z uvedených výsledkov je vidieť koľko výkony budúceho sa mužstva. Oslabení sme boli i viaczápasovou absenciou iná kvalitne chytajúceho brankára V. Organa pre zranenie. Zastupovali ho viacerí hráči, z nich L. Hlaváč, R. Rochfaluší, ba aj B. Rupp a v jednom zápase vynikajúco zachytil navrátiť sa za dlhoročný brankár V. Hajdúk. Teraz k jeseň sa situácia chvalabohu skonsolidovala.

Za dosiahnuté výsledky patrí okrem hráčov pochvala a vďaka aj našim hrajúcim trénerom M. Hajdúkov, Ing. R. Sklenárovi a Jankovi Hajdúkovi, ktorý okrem dorastu trénuje aj žiacke mužstvo. Dobre pracoval aj pracovný štáb funkcionárov,

Mužstvo FK Vlachovo, ktoré vyskúšalo ligové trávniky. Poznali by ste ich dnes?

Foto: archív FO TJ

museli zaskakovať aj tréneri J. Hajdúk, R. Sklenár a M. Hajdúk. Títo futbalisti sú naďalej platnými členmi nášho futbalového kolektívu a aj ich zásluhou budeme môcť prezimovať na slušnom 5. mieste súťažnej tabuľky. V poslednom zápase s Dlhou Vsou nastúpil na polčas už aj doliečený Ing. Ján Lipták st. a po doliečení zranenia bude na jar hrať aj náš najlepší strelec T. Hronec. Mužstvo sa tak cez zimu skonsoliduje a na jar by malo byť v plnej sile.

V minuloročnej súťaži sme skončili na 3. mieste v konečnej tabuľke s výsledkami: 26-13-3-10-62:59-42. Dorast sa umiestnil na 6. mieste. Mužstvu dospelých dokonca „hrozil“ postup do 5. ligy, keďže prvá G. Poloma a druhý Lipovník postúpili odmietli. My sme s myšlienkou postupu „kokoťovali“,čas sme sa však spamätali a ostali pri zemi. A dobre sme urobili, pretože z vyššie uvedených dôvodov sa nám mužstvo takmer rozpadlo.

Výsledky jesenného kola 2008/2009:

Dlhá Ves - Vlachovo 3:1, Vlachovo -

ktorý všestranne pomáha vlachovskému futbalu. O ihrisko sa dobre stará P. Hajdúk, organizačne pomáha Mgr. J. Geceľovský, bufetové služby zabezpečuje kolektív J. Vargu. Každý v kolektíve futbalistov a funkcionárov má svoje pevné miesto, každý je potrebný a osočný.

Juraj Kováč
predseda FO TJ

VLACHOVSKÉ NOVINY

STROMIŠ

ŠTVŔTROČNÍK OBČANOV VLACHOVA

Vydavateľ: Obecny úrad Vlachovo
Zodp. redaktor: Mgr. Marian Kušnier
Technický redaktor: Juraj Kováč ml.

Redakčná rada:
Mgr. J. Kováč, RNDr. Viera Hroncová,
D. Elexa, J. Gallo, Bc. Z. Kováčová,
Mgr. M. Hlaváčová

Počet výtlačkov: 400
Informácie na tel./fax: 058/ 788 32 70
Reg. č. WR-18/1999